
[2018-23-RE](#)

CAUSA 2018-23-RE

(Rodrigues Morgado c/ Torres Alís)

Número de registre 187-2018. Recurs d'empara

Aute del 4 de juny del 2018

BOPA núm. 36, del 13 de juny del 2018

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 19 d'abril del 2018, per la representació processal de la Sra. Andrea Rodrigues Morgado, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 de gener del 2018 i contra l'aute del 27 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del dret a la intimitat, reconegut a l'article 14 de la mateixa norma, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que anul·li les resolucions objecte de recurs, per tal que la Sala Civil esmeni l'error material al·legat i doni lloc a les peticions sol·licitades per aquesta part en el seu escrit de greuges. També demana la declaració de la suspensió de l'execució de la sentència impugnada, ja que aquesta execució suposaria un perjudici greu de difícil reparació per a la recurrent;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 14, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 8 de maig del 2018;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La Sra. Andrea Rodrigues Morgado va presentar una demanda en reclamació d'indemnització per acomiadament efectuat de forma indeguda i improcedent, contra el Sr. Jordi Torres Alís, en la seva qualitat de propietari del negoci Supermercat Alfa, en què sol·licitava la seva condemna al

pagament de 21.533,31 € derivats del fet que estava embarassada (article 98.4 del Codi de relacions laborals) i del perjudici moral sofert.

1.2. El 29 de juny del 2017, la Secció Civil 6 de la Batllia va dictar una sentència en què decidia desestimar aquesta demanda i absoldre la successió processal del Sr. Jordi Torres Alís.

1.3. La representació processal de la Sra. Andrea Rodrigues Morgado va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta resolució, i, el 30 de gener del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia acordava, mitjançant sentència, desestimar aquest recurs i confirmar íntegrament la decisió de la primera instància.

1.4. La representació processal de la Sra. Andrea Rodrigues Morgado va interposar un incident de nul·litat d'actuacions per tal com va considerar que s'havien vulnerat els seus drets fonamentals, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com el seu dret a la intimitat, reconegut a l'article 14 de la mateixa norma.

1.5. El 27 de març del 2018, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions.

1.6. El 19 d'abril del 2018, la representació processal de la Sra. Andrea Rodrigues Morgado va interposar un recurs d'empara contra les resolucions esmentades de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets fonamentals ressenyats en l'encapçalament d'aquest aute.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica de la recurrent

- La recurrent exposa que el fet que l'empresari coneixia el seu estat d'embaràs abans d'acomiar-la va ser degudament acreditat en les actuacions mitjançant proves documentals i testificals.

- Malgrat aquest coneixement, l'empresari, posteriorment al seu acomiadament, va exigir l'aportació d'un certificat mèdic, actuació que constitueix per si mateixa la vulneració de la seva intimitat.

- Considera que els tribunals ordinaris han comés un error material a l'hora d'apreciar el resultat probatori i han aplicat les disposicions de l'article 90.2 del Codi de relacions laborals que estableixen que la treballadora embarassada ha d'acreditar el seu estat amb l'aportació d'un certificat mèdic. Per tal com les resolucions judicials s'han fonamentat en aquest error, s'han vulnerat els seus drets a un procés degut i a la defensa.

- Afegeix que si l'empresari coneixia l'estat de la treballadora abans i simultàniament a l'acte d'acomiadament, la petició posterior de qualsevol prova no solament esdevé estèril, sinó que atempta contra els seus drets més fonamentals. Segons el seu parer, aquesta prova només té per finalitat posar l'estat de la treballadora en coneixement de l'empresari i aquesta només ha de requerir-se quan en el moment de l'acomiadament la treballadora desconeix el seu estat.

- Pel que fa a la vulneració del seu dret a la intimitat cita la jurisprudència del Tribunal Constitucional espanyol que exigeix la treballadora de provar el seu embaràs, perquè aquesta prova afecta a

l'esfera més íntima de la persona.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que anul·li les resolucions objecte de recurs, per tal que la Sala Civil esmeni l'error material al·legat i doni lloc a les peticions sol·licitades per aquesta part en el seu escrit de greuges. També demana la declaració de la suspensió de l'execució de la sentència impugnada, ja que aquesta execució suposaria un perjudici greu de difícil reparació per a la recurrent.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- Aquesta Sala recorda que la jurisprudència estrangera pot ser interessant a nivell comparatiu, però allò que s'aplica és la legislació andorrana, interpretada pels òrgans jurisdiccionals andorrans. En aquest cas, el Codi de relacions laborals preveu una modalitat particular de l'extinció de la relació laboral: el comiat lliure o no causal que permet a l'empresari, en els contractes per temps indefinit, acomiadar l'assalariat només respectant una notificació escrita, un preavis determinat i el pagament d'una compensació econòmica. Ara bé, l'article 90.2 d'aquest mateix Codi estableix una limitació en cas d'embaràs de la treballadora.

- L'argument principal de la recurrent rau en al·legar que l'empresari coneixia el seu estat amb anterioritat al seu comiat i que l'article 90.2 esmentat no era d'aplicació. No obstant això, aquesta Sala considera que no va quedar provat que l'empresa coneixia l'estat d'embaràs al moment de decidir i practicar el comiat; al contrari, de les actuacions es desprèn que la recurrent va informar del seu estat després d'haver rebut la notificació corresponent.

- Precisa que de les testificals se'n deriva que va ser després del lliurament de la carta de comiat que la recurrent va informar que estava embarassada i que no podia acceptar l'acomiadament. En aquell moment se li va demanar d'aportar un certificat mèdic en el termini legal, cosa a la qual la recurrent es va comprometre, però no va fer, indicant que havia seguit els consells de la seva representació lletrada.

- Conclou que per tal com la recurrent no va aportar el certificat mèdic acreditatiu del seu embaràs, el comiat s'havia practicat de manera legal i podia produir els seus efectes, ja que corresponia a la recurrent aportar aquest certificat per activar la nul·litat retroactiva d'aquest comiat.

- En l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, aquesta Sala manifesta que va raonar els motius pels quals va considerar que la inoportuna decisió de no aportar el certificat mèdic exigít per la Llei, tot i haver-ho fet en una altra ocasió i tot i que l'empresa li va recordar, va permetre que el comiat es pogués mantenir i produir els seus efectes.

- Pel que fa al dret a la intimitat de la recurrent, la Sala Civil recorda que la protecció de la maternitat i del lloc de treball de la dona embarassada constitueix un objectiu essencial i històric de la regulació laboral i després de citar diversa legislació internacional, destaca que en la regulació de la protecció esmentada s'ha de preveure un sistema d'informació de l'empresari i la solució més adequada i retinguda de manera general és l'acreditació mèdica del caràcter versemblant de l'estat de gestació. La vulneració de la intimitat que suposa aquest certificat no és ni il·legítima ni desproporcionada.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

-
- El Ministeri Fiscal considera que la Sala Civil ha exposat de manera clara i extensa els motius pels quals no va considerar acreditat que l'empresari conegués l'estat d'embaràs de la recurrent de manera prèvia o simultània al seu acomiadament i va aplicar les disposicions establertes al Codi de relacions laborals en relació amb aquest punt.
 - Les resolucions de la Sala Civil no són arbitràries ni il·lògiques i recorda la funció del Tribunal Constitucional en el marc d'un recurs d'empara, ja que no és un tribunal de tercera instància o de cassació.
 - Pel que fa a la vulneració del dret a la intimitat, el Ministeri Fiscal coincideix amb la Sala Civil en afirmar que l'objectiu del legislador era el de protegir la dona embarassada mitjançant l'aportació d'un certificat mèdic acreditatiu del seu estat, element que no es pot qualificar ni de desproporcionat ni d'il·legítim.
 - Per tant, el Ministeri Fiscal demana al Tribunal Constitucional que inadmeti a tràmit aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Aquest recurs d'empara ha estat interposat mitjançant el procediment excepcional previst a l'article 41.2 de la Constitució i a l'article 94 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, i s'ha tramitat correctament per la via de l'incident de nul·litat d'actuacions, regulat a l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials.

La part recurrent en empara al·lega substancialment la vulneració dels seus drets constitucionals a la jurisdicció, a la defensa i al procés degut, reconeguts i garantits a l'article 10, apartats 1 i 2 de la Constitució. Entén que aquesta vulneració s'hauria produït en les actuacions del judici civil tramitat pel procediment laboral, en primera instància davant el Tribunal Unipersonal de la Batllia i, en segona instància davant el Tribunal Superior de Justícia, en reclamació d'indemnització per l'acomiadament fet en forma indeguda i improcedent.

Al·lega també la vulneració del dret a la intimitat, reconegut a l'article 14 de la Constitució, pel fet que li fos exigida per l'empresa que va procedir a l'acomiadament, la presentació d'un certificat mèdic de l'embaràs, tesi que va ser validada pels tribunals de la jurisdicció ordinària.

Així doncs, la primera qüestió que cal plantejar consisteix en determinar si en els supòsits en els quals la recurrent en empara denuncia, al mateix temps, la vulneració d'algun dels drets fonamentals de l'article 10 de la Constitució i la vulneració d'algun altre dret del capítol III del títol II de la mateixa norma constitucional, resulta procedent seguir el procediment urgent i preferent del paràgraf primer o el procediment excepcional del paràgraf segon, tots ells de l'article 41 de la Constitució. Deixant de banda alguna primera oscil·lació en aquesta matèria, actualment es pot considerar consolidat el criteri d'aquest Tribunal segons el qual s'admet qualsevol de les dues vies procedimentals, sempre que l'argumentació sobre la vulneració d'algun dels drets fonamentals d'una o altra de les respectives naturaleses, no sigui merament retòrica i utilitzada només als efectes de triar el procediment. En altre cas es produiria la separació de la completesa de la causa, efecte que en absolut resultaria raonable.

En el supòsit de fet d'aquest recurs, l'al·legació de la vulneració del dret a la intimitat té una funció clarament instrumental i subordinada als efectes de la denúncia de la vulneració dels drets a la jurisdicció, al procés degut i a la defensa. La part recurrent, en un primer estadi, planteja el debat sobre si era coneguda o no, per la part empresarial, la seva situació d'embaràs, als efectes d'obtenir una resolució favorable de la jurisdicció ordinària, en un procés degut i amb plena garantia del seu dret de defensa, que impedisís el seu acomiadament. Posteriorment, però, deriva la seva argumentació vers la qüestió de si l'exigència d'un certificat mèdic de l'embaràs, vulnera el seu dret a la intimitat.

Procedeix, doncs, tractar les dues matèries en aquesta mateixa resolució.

3.2. Entre les diverses qüestions plantejades en l'àmbit de la jurisdicció ordinària, per tal de demostrar que el comiat es va produir de forma indeguda i improcedent, destaquen el suposat vici de forma en la comunicació de la carta d'acomiadament per part de l'empresari, el no conferiment del termini de preavis, la manca de dipòsit de la quitança corresponent a la treballadora i el coneixement per l'empresari de l'estat d'embaràs de la treballadora.

En el marc d'aquest recurs d'empara, en canvi, l'argumentació es limita a insistir en el fet que la part empresarial coneixia, al moment de formalitzar l'acomiadament, que la treballadora estava embarassada. I afegeix que l'exigència d'un certificat mèdic del fet de l'embaràs era, d'una banda, innecessari, atès el fet del seu coneixement per l'altra part, i, a més, vulnerava el dret a la intimitat de la recurrent en empara.

Respecte de la primera qüestió no s'adverteix que s'hagi produït cap vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i al procés degut. Ans al contrari. La sentència del 29 de juny del 2017, dictada per la Secció Civil 6 del Tribunal Unipersonal de la Batllia, dedica tot l'apartat "B" del seu considerant III a raonar a bastament que, en efecte, l'empresari coneixia l'embaràs, però que, d'aquest fet no es deriven les conseqüències volgudes per la part agent. D'altra banda, la sentència de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del 30 de gener del 2018 aborda la mateixa qüestió de forma sensiblement igual, amb alguna matisació important, en els fonaments de dret II i IV.

Les dues resolucions entenen fonamentalment que el fet que el coneixement de l'embaràs, fos previ, simultani o immediatament posterior a la carta d'acomiadament, no exonerava a la part treballadora de presentar el certificat mèdic corresponent, per tal com l'excepció al comiat no causal en cas de la dona embarassada no rau en la declaració, notificació o coneixement de la situació d'embaràs, sinó en el fet objectiu d'aquest estat, acreditat pel certificat mèdic corresponent.

La funció d'interpretar i aplicar les lleis correspon amb caràcter general als òrgans de la jurisdicció ordinària. I si la pretensió d'una de les parts ha estat debatuda, sense cap detriment del dret de defensa, i en el marc d'un procés degut, el dret a la jurisdicció ha quedat activat, i no es pot atribuir transcendència al fet que s'hagi estimat o desestimat qualsevol de les pretensions deduïdes en judici. Tampoc es pot considerar que s'hagi infringit el *cànon de constitucionalitat* en el contingut de les sentències, que exigeix una valoració objectiva, fonamentada i raonada de la prova admesa i practicada, sense que incorpori elements il·lògics, incongruents, arbitraris o absurds.

3.3. La incidència del fet d'un embaràs en els supòsits de cessament d'una relació laboral ha tingut la seva plasmació en la legislació i en la jurisprudència, tant en l'àmbit internacional, com en el camp nacional i en el del dret comparat. En el camp legislatiu supranacional destaquen els diversos convenis de l'Organització Internacional del Treball, des de 1952 i específicament l'article 8 del

Conveni adoptat per la Conferència General a Ginebra, el 30 de maig del 2000, i l'article 10 de la Directiva 92/85/CEE del Consell del 19 d'octubre de 1992. En dret andorrà, l'article 90.2 del Codi de relacions laborals estableix: "*Si una treballadora embarassada rep la carta d'acomiadament no causal ha de notificar a l'empresa que està embarassada en el termini màxim de quinze dies, per mitjà de qualsevol conducte fefaent dels previstos a l'article 96, i adjuntar-hi un certificat mèdic que ho acrediti. Un cop efectuada la notificació esmentada i no acceptat el comiat per la dona, l'avís d'acomiadament es considera nul i sense efecte.*"

Aquest Tribunal va tenir l'oportunitat de tractar molt indirectament aquesta qüestió en l'aute del 17 d'octubre del 2014, recaigut en la causa 2014-28-RE. En analitzar el recurs d'empara interposat per la part empresarial, el Tribunal Constitucional es limita a considerar que no hi ha cap vulneració de drets fonamentals i efectua la manifestació *obiter dicta* que el cas de la dona embarassada constitueix un dels dos supòsits d'excepció a l'aplicació del principi de comiat lliure o no causal.

3.4. Establertes les premisses anteriors, procedeix deixar constància que, en efecte, l'embaràs de la dona constitueix un dels supòsits en els quals no pot produir-se un comiat lliure o no causal. Si és suficient el coneixement del fet per la part empresarial o és necessari –com expressament diu la Llei- l'aportació d'un certificat mèdic acreditant aquest fet objectiu, és matèria de competència exclusiva dels òrgans de la jurisdicció ordinària. I en aquest cas, els dos òrgans judicials que han intervingut en la causa s'han pronunciat rotundament en el sentit que el certificat mèdic és absolutament imprescindible, com a càrrega atribuïda per la Llei a la dona embarassada per poder exercir eficaçment la facultat que li atribueix el legislador. Ho han fet, a més, de manera raonada, lògica i fonamentada sense cap tipus d'elements incongruents, arbitraris o absurds. Han conclòs que l'única cosa rellevant és el fet objectiu i acreditat degudament de l'embaràs.

3.5. Finalment no es pot considerar que l'exigència legal de l'aportació del certificat mèdic suposi una vulneració del dret a la intimitat. En primer lloc, perquè, de ser així, allò que procediria seria la declaració d'inconstitucionalitat d'aquesta part del Codi de relacions laborals, cosa que ningú ha demanat ni s'ha plantejat. També, perquè el dret a la intimitat, que forma part dels drets de la personalitat, té un fort component de configuració legal en el sentit que sobre ell poden establir-se, per aquesta via, limitacions o modalitats com a conseqüència de relacions jurídiques en les quals s'interrelacionen situacions actives de dret i situacions passives d'obligació.

En aquest sentit, no vulnera el dret fonamental a la intimitat de la dona, el fet que, quan s'oposa, i només quan s'oposa, al seu comiat lliure o no causal en el marc d'una relació laboral, hagi d'al·legar i provar d'una manera indubtable, per mitjà d'un certificat mèdic, que està embarassada. No es tracta, en conseqüència, tant d'una obligació estricta, sinó del pressupòsit fàctic i probatori, exigit legalment, per a l'exercici del dret a oposar-se a l'acomiadament pretès per l'empresari.

Per tant, és procedent inadmetre a tràmit aquest recurs d'empara. I com a conseqüència d'aquesta decisió, cal desestimar la sol·licitud de suspensió de l'execució de la sentència recorreguda.

Per tot això que s'ha exposat.

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2018-23-RE interposat per la representació processal de la Sra. Andrea Rodrigues Morgado contra la sentència del 30 de gener del 2018 i contra l'aute del 27 de març del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

2. Desestimar la sol·licitud de suspensió de l'execució de la sentència esmentada.

3. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

4. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 4 de juny del 2018.

Isidre Molas Batllori
President

Dominique Rousseau
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat